

31 mei 2015 - Heilige Drie-eenheid
Voorganger: Wim Sleddens osa

Wat zeg je met: 'God is liefde?
Je hebt een uitgangspunt om over na te denken
als je God wilt zien: 'God is liefde'.
Maar wat voor gezicht heeft die liefde?
Wat voor vorm? Wat voor gestalte?
Wat voor voeten heeft ze, en wat voor handen?
Dat kan niemand je vertellen.
Maar ze heeft wel voeten, want die leiden naar de Kerk.
Ze heeft ook handen, die strekken zich uit naar de arme.
Ze heeft ook ogen, want daarmee ziet ze wie behoeftig is.
'Gelukkig wie zorgt voor de armen'.
Ze heeft ook oren, en daarvan zegt de Heer:
'Wie oren heeft om te horen, moet goed luisteren.'
Hier gaat het niet om ledematen
die allemaal een verschillende plaats hebben.
Wie de liefde bezit overziet alles met de blik van zijn geest.
Woon in de liefde en zij zal wonen in jou.
Blijf in de liefde en zij zal verblijven in jou.

Augustinus, traktaat VII over de 1e Johannesbrief

Inleiding:

We vieren vandaag het mysterie van God die Vader is, Zoon en Heilige Geest.
Meermalen heb ik op deze dag horen herinneren aan de legende van Augustinus die een kind water uit de zee ziet scheppen om dat in een kuiltje te doen. Dat zal nooit lukken, zegt hij. Nee, zegt het kind, evenmin als alle woorden over God in een boek zetten.

Augustinus heeft die legende niet gekend, maar hij zou het er van harte mee eens zijn. Hij heeft een boek geschreven over de Drie-ene God, een dik boek, en een boek dat zich niet gemakkelijk laat lezen. Maar hij vindt telkens aanleiding om te zeggen dat hij zich bewust is dat wij mensen God niet kunnen beschrijven of uitleggen. Maar toch schrijft hij zijn boek. Niet om te laten zien dat het hem toch wel zou lukken, maar om de vrucht van zijn gelovig nadenken en mediteren door te geven aan wie het zou willen lezen. Want gebed en meditatie zijn de grondslag van alle spreken over God, en van Augustinus' boek over de Drie-eenheid.

Lezing: Deuteronomium 4, 32-35 en 39-40

Ga de hele geschiedenis maar eens na, vanaf de dag dat God de mens op aarde schiep, en doorkruis de hele wereld van het uiterste oosten tot het uiterste westen: is zoiets geweldigs ooit voorgekomen, heeft men ooit iets dergelijks vernomen? Is er ooit een volk geweest dat net als u vanuit een vuur de stem van een god heeft gehoord en dat heeft overleefd? Is er ooit een god geweest die het heeft aangedurfd zich een volk toe te eigenen waarover een ander volk macht uitoefende, en die dat deed met grootse daden, met tekenen en wonderen en felle strijd, met sterke hand en opgeheven arm, en op angstaanjagende wijze - zoals u met eigen ogen de HEER, uw God, in Egypte hebt zien doen? U bent er getuige van geweest opdat u zou beseffen dat de HEER de enige God is; er is geen ander naast hem.

Wees u er daarom van bewust en laat goed tot u doordringen dat de HEER de enige God is, boven in de hemel en hier beneden op de aarde; een ander is er niet. Houd u altijd aan zijn wetten en geboden, zoals ik ze u vandaag geef. Dan zal het u en uw kinderen goed gaan, en zult u lang mogen leven in het land dat de HEER, uw God, u geven zal.

Evangelie: Mattheüs 28, 16-20

De elf leerlingen gingen naar Galilea, naar de berg waar Jezus hen had onderricht, en toen ze hem

zagen bewezen ze hem eer, al twijfelden enkelen nog. Jezus kwam op hen toe en zei: 'Mij is alle macht gegeven in de hemel en op de aarde. Ga dus op weg en maak alle volken tot mijn leerlingen, door hen te dopen in de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest, en hun te leren dat ze zich moeten houden aan alles wat ik jullie opgedragen heb. En houd dit voor ogen: ik ben met jullie, alle dagen, tot aan de voltooiing van deze wereld.'

Overweging

Het gedeelte uit het evangelie dat we vandaag lezen is de afsluiting van het evangelie van Mattheüs. Het is de korte slotfase ervan. Maar er wordt in enkele zinnen zo'n wijds perspectief opgeroepen, dat je haast zou spreken van een apotheose: 'Ga op weg, en maak alle volken tot mijn leerlingen.' Maar hoort daar ook het woordje 'macht' in thuis dat Jezus gebruikt? Ik kan me voorstellen dat we daarachter blijven haken, zeker als Jezus het toepast op zichzelf. Alle macht in handen hebben... Waar gaat het dan om?

Je kunt je ook verbazen over de spanwijdte van de tekst. Wat is de verhouding tussen Galilea, het donkere Galilea, en het universum? En in wat voor verhouding staan de elf leerlingen (want groter is het groepje nog niet) tot alle volken? Deze groep, nu zonder de verrader, maar wel allemaal gevlucht voor het lijden van Jezus, en met ook nu nog de twijfel in eigen huis?

En toch ligt er in deze passage een groot vertrouwen. Jezus roept hen bij elkaar op de berg waar hij zijn onderricht had gegeven. Het is de berg van de zaligsprekingen, waarin Jezus het patroon heeft getekend van een leven zoals hij het ziet, het patroon van een christelijke gemeente.

Naar dat onderricht grijpt Jezus terug als hij zegt dat zijn leerlingen de mensen moeten onderrichten.

Dat is het patroon voor hun leven. Het gaat niet om macht die van buiten af wordt opgelegd, het gaat om de innerlijke kracht die er uitgaat van het Evangelie dat Jezus heeft verkondigd. Geloven wil niet zeggen dat je over diepzinnige kennis beschikt; geloven wil zeggen dat je gaat leven vanuit de aanwijzingen die Jezus geeft.

Het evangelie brengt dat op meerdere plaatsen terug tot het dubbele gebod van de liefde, de liefde tot God en tot de medemens. En Augustinus zal dat nog korter samenvatten: 'Bemin, en dan mag je doen wat je wilt.' Zorg dat je in de liefde staat, zorg dat zij het uitgangspunt is van je denken en van je doen. Dan kan het niet fout gaan.

Jezus denkt in zijn evangelie aan mensen, aan gemeenschappen van mensen, die zo met elkaar omgaan. En zijn kracht ligt daarin dat hij niets voor zichzelf heeft gewild. Hij wilde niets anders dan dat Gods plan met de mensheid zou slagen. Daar zette hij zich totaal voor in, zonder iets in zichzelf achter te houden. Hij had geen enkele andere bedoeling, geen verborgen, eigen agenda. Deze volledige transparantie is zijn kracht.

Eerder in ditzelfde evangelie van Mattheüs staat een korte tekst, die we wellicht ooit wel eens horen, maar misschien niet zo gemakkelijk verstaan. Ik denk dat hij ons vandaag kan helpen bij de woorden van Jezus van vandaag, ze hebben met elkaar te maken.

Jezus jubelt het uit van dankbaarheid, en zegt dan: 'Alles is mij door mijn Vader in handen gegeven. Niemand kent de Zoon, tenzij de Vader. En niemand kent de Vader, tenzij de Zoon.' Jezus spreekt deze woorden uit als hij een periode in afzondering heeft doorgebracht, in gebed tot zijn Vader. Het zijn woorden waarin wij de volkomen openheid proeven waarin Jezus leefde met de Vader. De uitwisseling tussen Vader en Zoon is volledig, omvat alles.

Wij mensen komen tegenover elkaar niet aan deze volledige openheid toe. En deze transparantie naar de Vader toe geeft aan de woorden van Jezus hun gezag. Dat is eigenlijk ook de inhoud van Jezus woorden van vandaag: 'Mij is alle macht gegeven...' Ook deze woorden betekenen niets anders dan dat er volledige inzichtelijkheid en overeenstemming is tussen Vader en Zoon. Van deze transparantie wilde Jezus ook getuigen, en hij wil er ons in laten delen. Aan de woorden die ik zojuist aanhaalde, voegt hij toe: 'Niemand kent de Vader, tenzij de Zoon, en degene aan wie de Zoon hem wil openbaren.' Het onderling elkaar volledig kennen van Vader en Zoon wil zich meedelen aan ons, aan mensen die geloven.

En daarmee komen we bij wat we vandaag vieren: de heilige Drie-eenheid. We horen van de onderlinge dynamiek tussen Vader en Zoon, die zich opent naar ons toe. Daar gaat iets open van het geheim van de heilige Drie-eenheid. En in deze volledige transparantie tussen Vader en Zoon deelt ook het evangelie van Jezus, en met name ook de Bergrede. Zij deelt in de kracht van Gods wezen, want God is liefde. God als liefde, die zich wil meedelen, die waarheid is en kracht; maar die niemand overweldigt. Die wacht.

Als je iets over God wilt zeggen, zegt Augustinus, moet je elk woord dat je gebruikt weer corrigeren.

Geen enkel woord past helemaal. Neem daarom het woord liefde, zegt hij. Wie bemint, krijgt iets van God te zien. De liefde zuivert de ogen van je hart, om hem te zien. De laatste twee regels op de voorkant van het boekje zeggen het: Woon in de liefde, en zij zal wonen in jou. Of, anders: Woon in de liefde, en God woont in jou. De Zoon zal je de Vader bekend maken, en de Vader de Zoon. En je zult de heilige Geest ontvangen als gave.

=====
Perikopen: De Nieuwe Bijbelvertaling, © Nederlands Bijbelgenootschap 2004/2007